Lietas Nr. A420126916
Lietas arhīva Nr. A42-01269-16

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
LIEPĀJAS TIESU NAMS

S P R I E D U

Liepājā 2016.gada 30.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese S.Blūma,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. C/ pieteikuma par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2015.gada 20.novembra lēmuma Nr.15/2440592 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2015.gada 17.jūnijā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA) Starptautisko pakalpojumu nodaļas vecākā inspektore pieņēma lēmumu Nr.15/1346740 „Par pārmaksas atgūšanu" (turpmāk – sākotnējais lēmums), ar kuru konstatēta bērna kopšanas pabalsta pārmaksa par periodu no 2014.gada 1.februāra līdz 2015.gada 31.janvārim 896,43 *euro* apmērā, un nolemts pieprasīt /pers. C/ atmaksāt minēto pārmaksu līdz 2015.gada 31.augustam *(lietas 10.-11.lapa)*.

Izskatot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu *(lietas 12.lapa)*, VSAA direktore 2015.gada 20.novembrī pieņēma lēmumu Nr.15/2440592 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējo lēmumu atstāt negrozītu *(lietas 6.-7.lapa)*.

Pārsūdzētais lēmums pamatots ar šādiem argumentiem.

[1.1] Ievērojot Valsts sociālo pabalstu likuma 4.panta pirmajā daļā, 19.pantā, 20.panta pirmās daļas 2.punktā, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.883/2004 „Par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu" (turpmāk – Regula Nr.883/2004) 1.panta z) punktā, 11.panta 3.punkta a) un e) apakšpunktā, 67.pantā, 68.panta 1. un 2.punktā un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 987/2009, ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EK) Nr.883/2004 (turpmāk – Regula Nr.987/2009) 59.pantā noteikto, kā arī Iedzīvotāju Reģistra datu bāzē, VSAA iemaksu sistēmā reģistrēto un Apvienotās Karalistes kompetentās iestādes sniegto informāciju, konstatēts, ka izveidojusies bērna kopšanas pabalsta pārmaksa par periodu no 2014.gada 1.februāra līdz 2015.gada 31.janvārim 896,43 *euro* apmērā.

[1.2] Bērns /pers. H/ kopā ar māti /pers. I/ dzīvoja pastāvīgi Latvijā līdz 2014.gada 28.janvārim, savukārt no 2014.gada 29.janvāra līdz šim brīdim bērns /pers. H/ pastāvīgi dzīvo Apvienotajā Karalistē kopā ar savu māti /pers. I/ un vecāko māsu. /pers. I/ ir nodarbināta Apvienotajā Karalistē. Periodā no 2014.gada 1.februāra līdz 2015.gada 31.janvārim Latvija ir sekundāri kompetentā valsts ģimenes pabalstu izmaksāšanā, līdz ar to pieteicējam pienākas ģimenes pabalstu izmaksa starpības apmērā. ES regulu prioritātes noteikumi pārklāšanās gadījumā nosaka primāri kompetento valsti un sekundāri kompetento valsti pabalstu izmaksāšanā, tādējādi neparedzot ģimenes pabalstu izmaksu pilnā apmērā no abām valstīm.

[1.3] Lietā nav iegūts apstiprinājums tam, ka iestādes darbinieks būtu sniedzis tāda satura konsultāciju, kāda tā minēta pieteicēja iesniegumā. Par minēto liecina pieteicēja iesniegums, kurā klientam jānorāda informācija par abu vecāku dzīves vietām, darbavietām, periodiem, kā arī par pieprasītajiem un saņemtajiem pabalstiem citā ES valstī. 2014.gada 19.maija iesniegumā bērna kopšanas pabalsta piešķiršanai pieteicējs nav norādījis, ka meitas /pers. H/ dzīvesvieta ir ārpus Latvijas, kā arī netika norādīts, ka bērna māte saņem ģimenes pabalstus Apvienotajā Karalistē. Nezinot minētos apstākļus, VSAA Ventspils reģionālā nodaļa pieņēma lēmumu par bērna kopšanas pabalsta izmaksu kā primāri kompetentā valsts. Līdz ar to secināms, ka bērna kopšanas pabalsta pārmaksa ir radusies pieteicēja vainas dēļ.

[2] 2016.gada 6.janvārī Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā saņemts pieteicēja pieteikums par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu.

Pieteikumā norādīts, ka pārsūdzētais lēmums ir atceļams, pamatojoties uz apstrīdēšanas iesniegumā norādītajiem argumentiem. Apstrīdēšanas iesniegumā pieteicējs norāda, ka, ņemot vērā VSAA Ventspils nodaļas darbinieces konsultāciju, pieteicies bērna kopšanas pabalsta saņemšanai. Minētā darbiniece paskaidrojusi, ka pieteicējs ir tiesīgs pieprasīt bērna kopšanas pabalstu Latvijā neatkarīgi no tā, ka viņa sieva strādā ārvalstīs, kur var saņemt pabalstu. Tajā pašā dienā pieteicējs un viņa sieva snieguši nepieciešamo informāciju un iesnieguši dokumentu. Pieteicējs un viņa sieva VSAA sniedza pilnīgu un patiesu informāciju, un viņiem nebija šaubas par iestādes darbinieka kompetenci un sniegto ieteikumu pareizību un atbilstību likumam. Tādēļ, pieteicēja ieskatā, viņš nav vainojams VSAA pieļautajā kļūdā, sniedzot viņam nepatiesu informāciju un piešķirot bērna kopšanas pabalstu nepareizā apmērā. Ievērojot tiesiskās paļāvības principu, pieteicējs uzskata, ka iestādes kļūda, kurā viņš nav vainojams, nevar radīt viņam nelabvēlīgas sekas. Papildus minētajam, pieteicējam nav saprotams, kāpēc kļūda ir konstatēta tik novēloti, t.i., gadu pēc pabalsta piešķiršanas un kāpēc iestāde nav pārbaudījusi un pieprasījusi informāciju no Apvienotās Karalistes uzreiz pēc pabalsta pieprasīšanas.

[3] Paskaidrojumā tiesai *(lietas 15.-16.lapa)* VSAA pieteikumu lūdz noraidīt, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā minētajiem argumentiem. Papildus VSAA norāda, ka nav pamatoti pieteicēja iebildumi, ka iestāde ir kavējusies ar nepieciešamās informācijas pieprasīšanu no Apvienotās Karalistes. VSAA Starptautisko pakalpojumu nodaļa 2014.gada 10.jūnijā nosūtīja informācijas pieprasījumu Apvienotās Karalistes kompetentajai

iestādei, atbilde saņemta 2015.gada 6.janvārī, bet 2015.gada 17.jūnijā pieņemts sākotnējais lēmums.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, izvērtējot lietā esošos pierādījumus, atzīst, ka pieteikums nav pamatots.

[6] Pieteicējs norāda, ka iesniegumu bērna kopšanas pabalsta piešķiršanai iesniedzis, ņemot vērā iestādes darbinieces sniegto konsultāciju, tāpēc uzskata, ka nav vainojams iestādes pieļautajā kļūdā, sniedzot nepatiesu informāciju un piešķirot bērna kopšanas pabalstu nepareizā apmērā. VSAA konstatēto pabalsta pārmaksas apmēru pieteicējs neapstrīd, bet uzskata, ka pabalsta pārmaksa no viņa nav piedzenama.

Līdz ar to lietā pastāv strīds par to, vai VSAA pamatoti pieprasa pieteicējam atmaksāt pārmaksāto bērna kopšanas pabalstu par periodu no 2014.gada 1.februāra līdz 2015.gada 31.janvārim 896,43 *euro* apmērā.

[7] No lietas materiāliem tiesa konstatē, ka pieteicējs 2014.gada 19.maijā VSAA Ventspils reģionālajā nodaļā iesniedza iesniegumu, kurā lūdza piešķirt bērna kopšanas pabalstu par bērnu /pers. H/ no 2013.gada 20.novembra *(lietas 17.-18.lapa)*. Iesniegumā norādīts, ka bērna māte /pers. I/ no 2009.gada 12.decembra dzīvo un strādā Apvienotajā Karalistē, norādīts, ka ģimenes pabalsti Apvienotajā Karalistē ir pieprasīti, bet nav norādīts, ka pabalsti tiek saņemti. Šajā iesniegumā norādīts, ka pieteicējs dzīvoja un strādāja Apvienotajā Karalistē līdz 2013.gada 1.aprīlim un ir atgriezies uz pastāvīgu dzīvi Latvijā.

Ar VSAA Ventspils reģionālās nodaļas 2014.gada 29.maija lēmumu Nr.14/1271475 *(lietas 19.lapa)* nolemts piešķirt un izmaksāt pieteicējam bērna kopšanas pabalstu par bērnu /pers. H/ 142,29 *euro* mēnesī no 2013.gada 20.novembra līdz 2013.gada 31.decembrim, 171 *euro* mēnesī no 2014.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 9.decembrim un 42,69 *euro* mēnesī no 2014.gada 10.decembra līdz 2015.gada 9.jūnijam.

Atbilstoši Pārmaksas aprēķina izziņā norādītajam *(lietas 11.lapa)*, pieteicējam laika periodā no 2014.gada 1.februāra līdz 2015.gada 31.janvārim izmaksāts bērna kopšanas pabalsts 1832,64 *euro* apmērā.

2015.gada 6.janvārī VSAA saņemta Apvienotās Karalistes kompetentās iestādes atbilde *(lietas 29.lapa)* uz VSAA 2014.gada 10.jūnija informācijas pieprasījumu *(lietas 26.lapa)* par bērna mātes /pers. I/ dzīvesvietas un nodarbinātības apstākļiem. Minētajā atbildē norādīts, ka /pers. I/ no 2013.gada 15.jūlija tika piešķirts ģimenes pabalsts 13,40 GBP nedēļā, savukārt no 2014.gada 7.aprīļa – 13,55 GBP nedēļā, viņa dzīvo Apvienotajā Karalistē no 2008.gada 28.jūnija, 2013.gada maijā izbrauca no Apvienotās Karalistes un 2014.gada 29.janvārī atgriezās kopā ar bērniem, ir nodarbināta Apvienotajā Karalistē visā strīdus periodā un maternitātes atvaļinājuma laikā saņēma maternitātes pabalstu.

Tādējādi strīdus laika posmā pieteicējs dzīvo Latvijā, bet bērns /pers. H/ ar māti dzīvo Apvienotajā Karalistē, bērna māte ir nodarbināta Apvienotajā Karalistē.

[8] Tā kā bērna /pers. H/ vecāki strīdus laika posmā dzīvoja un strādāja dažādās Eiropas Savienības valstīs, ir piemērojamas Regulas Nr.883/2004 un Nr.987/2009.

Regulas Nr.883/2004 1.panta z) apakšpunkts noteic, ka „ģimenes pabalsts" ir visi pabalsti natūrā vai naudā, kas paredzēti, lai segtu ģimenes izdevumus, izņemot I pielikumā minēto uzturēšanas maksājumu un īpašo bērna piedzimšanas un adoptēšanas pabalstu avansus.

Tādējādi arī bērna kopšanas pabalsts ir uzskatāms par ģimenes pabalstu minētās regulas izpratnē.

Saskaņā ar Regulas Nr.883/2004 67.pantu personai ir tiesības uz ģimenes pabalstiem saskaņā ar kompetentās dalībvalsts tiesību aktiem, tajā skaitā, par savas ģimenes locekļiem, kas dzīvo citā dalībvalstī tā, kā tas būtu bijis, ja viņi dzīvotu pirmajā minētajā dalībvalstī.

Saskaņā ar Regulas Nr.883/2004 11.panta 3.punkta a) apakšpunktu persona, kas veic darbību nodarbinātas vai pašnodarbinātas personas statusā kādā dalībvalstī, ir pakļauta minētās dalībvalsts tiesību aktiem.

Regulas Nr.883/2004 68.panta 1.punkts noteic, ja tajā pašā laika posmā par tiem pašiem ģimenes locekļiem pabalstus paredz vairāk nekā vienas dalībvalsts tiesību akti, piemēro prioritātes noteikumus. Saskaņā ar šā punkta a) apakšpunktu viena vecāka nodarbinātības gadījumā, atbildīga par pabalsta izmaksu ir šī vecāka nodarbinātības valsts, bet atbilstoši b) i) apakšpunktam, ja nodarbināti abi bērna vecāki, tad atbildība par ģimenes pabalstu izmaksu jāuzņemas tā vecāka nodarbinātības valstij, kurā dzīvo bērns. Savukārt, šā panta 2.punkts paredz, ka 1.punktā minētajos gadījumos otra vecāka dzīvesvietas vai nodarbinātības valstij ir pienākums pēc attiecīga pieprasījuma veikt abu iesaistīto valstu pabalstu apmēru salīdzināšanu un starpības gadījumā nodrošināt tās izmaksu.

Atbilstoši Regulas Nr.987/2009 59.panta 1.punktam, ja dalībvalstīs kalendārā mēneša laikā mainās piemērojamie tiesību akti un/vai kompetence piešķirt ģimenes pabalstus, neatkarīgi no termiņiem ģimenes pabalstu izmaksai, kas paredzēti minēto dalībvalstu tiesību aktos, iestāde, kas izmaksājusi ģimenes pabalstus atbilstīgi tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem piešķirti pabalsti mēneša sākumā, veic šos maksājumus līdz noteiktā mēneša beigām.

Ņemot vērā iepriekš minēto, kā arī to, ka bērna /pers. H/ un abu vecāku dzīvesvietas deklarētas Latvijā, bērna māte /pers. I/ nodarbināta Apvienotajā Karalistē, bet pieteicējs Latvijā, no 2014.gada 29.janvāra bērns kopā ar māti dzīvo Apvienotajā Karalistē, secināms, ka laikā periodā no 2014.gada 1.februāra līdz 2015.gada 31.janvārim, Latvija ir sekundāri kompetentā valsts ģimenes pabalstu izmaksāšanā. Līdz ar to Latvijai strīdus periodā bija jāveic pabalstu izmaksa starpības apmērā, jo Apvienotās Karalistes ģimenes pabalstu apmērs ir mazāks nekā Latvijas ģimenes pabalstu apmērs. Tā kā pieteicējam strīdus periodā izmaksāts bērna kopšanas pabalsts 1832,64 *euro*, bet pienācās 936,21 *euro,* konstatējama pārmaksa 896,43 *euro* apmērā *(lietas 11.lapa)*.

Atbilstoši likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 27.[1]panta pirmajai daļai, VSAA atgūst sociālās apdrošināšanas pakalpojumu, valsts sociālo pabalstu un izdienas pensiju pārmaksātās summas par pagājušo laiku, bet ne vairāk kā par triju gadu periodu, skaitot no pārmaksas konstatēšanas dienas.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, tiesa atzīst, ka VSAA pamatoti konstatēja, ka pieteicējam ir izveidojusies bērna kopšanas pabalsta pārmaksa par periodu no 2014.gada 1.februāra līdz 2015.gada 31.janvārim 896,43 *euro* apmērā un pamatoti pieprasīja to atmaksāt.

[9] Pieteicējs, atsaucoties uz tiesiskās paļāvības principu, uzskata, ka pabalsta pārmaksa no viņa nav piedzenama, jo nav vainojams iestādes pieļautajā kļūdā, sniedzot nepatiesu informāciju un piešķirot bērna kopšanas pabalstu nepareizā apmērā.

Uz minēto tiesa norāda, ka iestāde 2014.gada 29.maijā pieņēma lēmumu par bērna kopšanas pabalsta piešķiršanu un izmaksāšanu pieteicējam, pamatojoties uz viņa 2014.gada 19.maija iesniegumu *(lietas 19.lapa)* un izvērtējot tajā norādīto informāciju. Tiesa konstatē, ka pieteicējs, parakstot minēto iesniegumu, ir apliecinājis sniegtās informācijas patiesumu, kā arī ir informēts par to, ka, neziņojot par kāda ģimenes locekļa darba attiecību uzsākšanu ES/EEZ dalībvalstī vai kāda pabalsta saņemšanu, vai izbraukšanu no Latvijas Republikas, vai sniedzot nepatiesu informāciju, var rasties pieprasīto pabalstu pārmaksa, kas tiek piedzīta saskaņā ar normatīvajiem aktiem un atmaksāta valsts budžetā.

Kā redzams no 2014.gada 19.maija iesnieguma, pieteicējs norādījis, ka bērna /pers. H/ māte /pers. I/ ir (vai bija) pieprasījusi ģimenes pabalstu Apvienotajā Karalistē, taču nav ziņojis, ka bērna māte arī saņem ģimenes pabalstu. Tāpat informācijā par bērnu /pers. H/ pieteicējs nav norādījis, ka meitas dzīvesvieta jau kopš 2014.gada 29.janvāra ir ārpus Latvijas. Tādējādi, pretēji pieteikumā norādītajam, pieteicējs nav sniedzis pilnīgu un patiesu informāciju, un iestādei, pieņemot lēmumu par bērna kopšanas pabalsta piešķiršanu un izmaksāšanu pieteicējam, nebija zināmi visi lietas apstākļi, jo pieteicējs iesniegumā iestādei par pabalsta piešķiršanu nenorādīja patiesu informāciju par bērnu /pers. H/ un bērna māti. Līdz ar to tiesa piekrīt iestādes viedoklim, ka konkrētajā gadījumā bērna kopšanas pabalsta pārmaksa ir radusies pieteicēja rīcības dēļ.

Tiesiskās paļāvības princips, kā tas atspoguļots Administratīvā procesa likuma 10.pantā, paredz, ka privātpersona var paļauties, ka iestādes rīcība ir tiesiska un konsekventa. Iestādes kļūda, kuras pieļaušanā privātpersona nav vainojama, nedrīkst radīt privātpersonai nelabvēlīgas sekas.

Minētais princips aizsargā personu pret nelabvēlīgām sekām, kuru cēlonis ir tieši iestādes kļūda, rīcības nekonsekvence.

Konkrētajā gadījumā nav konstatējams, ka VSAA būtu sniegusi pieteicējam skaidrojumu vai apsolījumu, ka gadījumā, ja pieteicējs dzīvo Latvijā, bet bērns, par kuru lūgts piešķirt pabalstu, kopā ar māti dzīvo Apvienotajā Karalistē, kur bērna māte ir nodarbināta un saņem ģimenes pabalstu, pieteicējam ir tiesības saņemt bērna kopšanas pabalstu pilnā apmērā. Tādējādi nav pamatots pieteicēja arguments, ka attiecībā uz viņu nav ievērots tiesiskās paļāvības princips.

Attiecībā uz iestādes darbinieces sniegto konsultāciju, tiesa norāda, ka nav konstatējams, uz kādas pieteicēja sniegtās informācijas pamata darbiniece ir sniegusi konsultāciju, taču ir apšaubāms, vai pieteicējs minētajai darbiniecei ir sniedzis pilnīgu un patiesu informāciju, ja tādu nav norādījis iestādei 2014.gada 19.maija iesniegumā par pabalsta piešķiršanu. Tam arī nav izšķirošas nozīmes, jo, kā jau norādīts iepriekš, pabalsts pieteicējam piešķirts, pamatojoties uz viņa 2014.gada 19.maija iesniegumu.

[10] Ņemot vērā minēto, pārsūdzētais lēmums atzīstams par tiesisku un pamatotu, bet pieteicējas pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251.pantu un 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. C/ pieteikumu par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2015.gada 20.novembra lēmuma Nr.15/2440592 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Tiesnese S.Blūma